

Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>)

DANSK
HISTORISK

Temaer (<https://www.historie-online.dk/temaer-9>)

(/)

HistorieLab (<https://www.historie-online.dk/historielab>)

Arkiv (<https://www.historie-online.dk/arkiv>)

Bliv medlem (<https://www.historie-online.dk/bliv-medlem>)

🏠 (/)

> Trafik og transport - Videnskab - Teknik ([https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik)

videnskab-teknik)

> Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>) > Anmeldelser (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>)

> Kvinde om bord

← [Forrige artikel \(https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/dsb-design\)](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/dsb-design)

Kvinde om bord

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 1144

Del artikel: **f**

([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/kvinde-om-bord)

[u=https://www.historie-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/kvinde-om-bord)

[online.dk/boger/anmeldelser-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/kvinde-om-bord)

[5-5/trafik-og-transport-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/kvinde-om-bord)

[videnskab-teknik/kvinde-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/kvinde-om-bord)

[om-bord](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/kvinde-om-bord)) **t**

([https://twitter.com/home?](https://twitter.com/home?status=.)

[status=.](https://twitter.com/home?status=.) Aktiviteten kan ses

på [https://www.historie-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/kvinde-om-bord)

[online.dk/boger/anmeldelser-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/kvinde-om-bord)

[5-5/trafik-og-transport-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/kvinde-om-bord)

[videnskab-teknik/kvinde-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/kvinde-om-bord)

om-bord) **in**

(<http://www.linkedin.com/shareArticle?>

mini=true&url=https://www.historie-

online.dk/boger/anmeldelser-

5-5/trafik-og-transport-

videnskab-teknik/kvinde-

om-bord&title=)

Mikkel Leth Jespersen

Kvinde om bord

Aarhus Universitetsforlag. 316 sider. 299,95 kr.

Blandt søfolk har der hersket den overtro, at en kvinde ombord bringer ulykke. Denne veloplagte bog modbeviser den sømandsovertro. Gennem kaptajnsfruers grundige dagbøger kommer vi med på rejse dengang, det tog år, før barken var hjemme i Aabenraa igen. De stærke kvinders oplevelser er medrivende, og forfatteren er mere end lykkedes med at formidle deres historier

Af Michael Koch

Den 30. august 1849 bliver Elisabeth viet til sin kaptajn, Christian Schmidt. Samme aften tager parret på en lang, trættende rejse til Altona for at gå ombord i Christians skonnertbrig, Union. Elisabeth er 24 år, og hun har ikke kun sagt ja til Christian, men også til en lang, ukendt, risikofyldt rejse for sejl til Sydamerika. Det har ikke kun krævet kærlighed, men også et stålfast mod.

En rejse i årene mellem 1800 og 1900 var overordentligt lang og krævende. Det var helt almindeligt med en tur på over et år, og rundede skibet Kastaden i Sydafrika for at sejle til Kina og Singapore, handlede det om flere år. Når kaptajnen og hans hustru var unge mennesker, kunne det være alt for længe at være væk fra sin kære. Både derfor og for at opleve verden sammen med sin mand, tog hustruen med som kaptajnsfrue. De boede for sig selv, oftest bagerst i skibet, hvor der var alt til dagligdagen. En helt anden kaptajnsfrue havde ikke lyst til at sejle og måtte undvære sin mand i tre år. Han kom godt hjem. Han var hjemme i 14 dage, før han tog sted på en lignende rejse. Man forstår, hvorfor mange sejlede med.

Rejserne kunne være farlige, de kunne koste både liv og skib. Søsygen var det mindste, men det kunne også være slemt nok, kan man forstå. Mange kaptajnsfruer dyrkede at skrive dagbog, og det er disse dagbøger, forfatteren imponerende nok har fundet mange af. Stort og småt blev skrevet ind, men også beretningerne om de triste ting. Dorothea beretter om storm og høje bølger, men også at deres unge skibsdreng pludselig var "mand overbord". De fleste søfolk kunne ikke svømme. Det havde også svært hjulpet, for inden sejlskibet havde fået sejl sat til vending og kommet rundt og tilbage til det omtrentlige sted - så havde det kolde vand taget sømanden. Man kan læse i beretningen, at det tog hårdt på alle, da Carl Marius fra Rømø døde. På et andet skib var det skibsdrengen Julius, der faldt overbord til den visse død.

Skibsdrengen Carl Marius faldt overbord og blev en blandt mange, som døde på rejsen. Søfolk kunne sjældent svømme, og det tog meget lang tid, hvis man forsøgte at vende skibet

Mange opdager også efter en rum tid ombord, "at de er bundet til et stykke træ". Det var lang tid at befinde sig på et skib, hvor kvinderne stort set kun talte med manden og måske en styrmand, barnepige eller lignende. Besætningen holdt de sig ofte fra. Mange var dog nygifte, da de tog afsted, så de skriver, at kærligheden fik dem til at holde det hele ud. Dagen blev brugt på at gøre rent, feje, lære engelsk, fodre duer, bage brød - "og underholde min kære mand".

Nå skibet krydsede ækvator, skulle de, som gjorde det første gang, døbes af Kong Neptun. Det er gammel tradition, som stadig holdes i hævd. Historierne har altid været drabelige, med tjære og fjer, men når det var kaptajnsfruer, slap sidstnævnte som regel med at give en omgang punch til alle.

Et citat fra dagbogen fortæller, at de en dag fangede en stor skildpadde. Skibsfruen skrev, at der kun var få af dem tilbage, men denne skildpadde blev slagtet og smagte dejligt. Sådan kunne man også se på truede dyr.

En af de sønderjyske kaptajnsfruer, der sejlede på Sydamerika, var Louise Andersen. Hun blev gift med Julius Andersen der var skibsbygmestersøn fra Aabenrå. Hun fødte datteren Louise Brasilia i Bahia

En anden fare var gul feber og pesten. Flere skibe kom desværre til Brasilien lige under en epidemi. Mange blev smittet af den myggebårne virus, gul feber. Det var dengang meget svært at overleve sygdommen. Besætningen måtte suppleres med lokale søfolk som erstatning for dem, som bukkede under. Det må have været skræmmende for fruene at vide, hvor nemt de kunne miste livet. Hvis ikke det var gul feber, så var barselssengen den største fare. Der var ingen med erfaring med fødsler ombord, og det var kaptajnen selv, der måtte assistere som fødselshjælper.

Ude i det fremmede mødte de ofte skibe fra hjemegnen. Mange stammede fra Aabenrå og Sønderjylland. Når de lå i samme havn var der festivitas ombord. Der blev udvekslet nyt hjemmefra, og talt om havne, skibe og destinationer. Kaptajnen og hans hustru mødte to tyske kaptajner, men fruene syntes, de var håbløse, for uanset hvad hun konverserede om, drejede de omgående samtalen hen på skibe. Der er i bogen ellers beskrevet mange sjove oplevelser. Som den "løjerlige fisk med lange arme, som efterlod en sort plamage, hvor den havde ligget på dækket. Den blev smidt ud, for den slags kan man ikke spise" Der var dog en anden kaptajnsfrue, der skrev i dagbogen om tilberedningen af blæksprutter, at de smagte dejligt.

Skibsportræt af Peiho af Sønderborg. På dækket står kaptajnsfruen sammen med andre skikkelser

Piratoverfald var meget frygtet. Det var med rette, for der var mange af dem. De overfaldt skibene om natten, dræbte alle, stjal alt hvad de kunne bruge fra kahytter og lasten, for så at sætte ild på skibet. Blev piraterne fanget var det kutyme med offentlig henrettelse. Et skarpt sværd, og hovederne trillede. Piraterne var nok ligeså frygtede som fjerne østens tyfoner. De kunne desværre nemt koste et knust skib.

Mikkel Leth Jespersen har researchet til bogen gennem mange år. Han har fulgt sporet på dagbøgerne, og han har usædvanlig dygtigt skrevet en mere end fremragende bog. Anmelderen måtte læse mange sider flere gange, alene fordi det var så stor en fornøjelse at være med på rejsen i dagbøger og beretninger. Bogen fortjener den allerstørste anerkendelse for de solide og spændende fortællinger.

[HHistorie-online.dk, den 4. december 2024]

← [Forrige artikel \(https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/dsb-design\)](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/dsb-design)

SE RELATEREDE ARTIKLER

KINAFARERNE

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/kinafarerne>)

MED SKIBET I KROPPEN

(<https://www.historie-online.dk/boger/med-skibet-i-kroppen>)

DANMARKS BEDSTE FLYVER